Dnr 18-0245
AL, AN/ATP

Hörselskadades Riksförbund
besöksadress: Gävlegatan 16
Box 6605, 113 84 Stockholm
tel: +46 (0)8–457 55 00
texttel: +46 (0)8–457 55 01
fax: +46 (0)8–457 55 03
e-post: hrf@hrf.se
www.hrf.se

2018-05-22

Till
Riksdagen, socialförsäkringsutskottet

Remissvar dnr 1810-2017/18, kommittémotion 2017/18:190

Ett rättighetsperspektiv på stödet till hörselskadade

Hörselskadades Riksförbund, HRF, stödjer regeringens förslag att systemet med schablonersättning till gravt syn- och hörselskadade ersätts med en merkostnadsersättning. Vi anser att propositionen ”Reformerade stöd till personer med funktionsnedsättning” i denna del innebär en modernisering av dagens stödformer. Förändringen ligger också i linje med det rättighetsperspektiv som HRFs verksamhet utgår från.

Att HRF kan ställa sig bakom övergången från schablonersättning till merkostnadsersättning innebär inte att vi står bakom hela regeringens proposition 2017/18:190. HRF anser att de förändringar av beloppsgränser som föreslås är otillräckliga med tanke på de behov som finns. Särskilt problematiskt är att tröskeln för när ersättning börjar betalas ut även efter den föreslagna förbättringen ligger så högt som 25 procent av prisbasbeloppet, vilket idag motsvarar 11 375 kronor.

Att gränsen för att få stöd även fortsättningsvis endast ska gälla funktionsnedsättningar som uppkommit före 65 års ålder är felaktigt och svårbegripligt. Vi ser en samhällsutveckling där personer kan, vill och förväntas vara socialt och ofta även yrkesmässigt aktiva 10 år, 20 år eller än ännu längre efter det att de fyllt 65 år. Många äldre kommer att diskrimineras vad gäller samhällets stöd genom att exempelvis en hörselnedsättning som uppkommer efter fyllda 65 år inte ger rätt till stöd.

Idag är FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ett av alla partier erkänt riktmärke för regeringens funktionshinderspolitik. HRF var med och drev på för att konventionen skulle få denna roll, och vi ser det som en stor framgång att Sverige skrivit under den och förbundit sig att leva upp till dess krav.

Det rättighetsperspektiv som genomsyrar konventionen måste innebära att personer med funktionsnedsättning så långt det är möjligt ges förutsättningar att leva sina liv på samma villkor som andra. När detta innebär extra kostnader för hjälpmedel, anpassning eller annat stöd ska samhället stå för detta.

HRF anser att regeringens förslag innebär ett steg i den riktningen. Den nuvarande schablonersättningen innebär att stöd till den enskilde ges lika för alla utifrån en medicinsk diagnos. Enligt en rättighetsgrundad funktionshinderspolitik ska stöd ges efter behov, och dessa behov kan variera också mellan personer med samma diagnos beroende på skillnader i livsvillkor. En självklar konsekvens av detta är att också personer med olika grader av hörselnedsättning och olika typer av hörselskador, till exempel tinnitus, ljudöverkänslighet eller Menières sjukdom, ska kunna få merkostnadsersättning om de har behov som innebär merkostnader.

Ett stöd grundat på merkostnadsersättning innebär därför en rimligare fördelning av begränsade resurser än ett schablonbelopp. I motiveringen i motion 2017/18:4088 framförs att de kostnader som personer med grav syn- eller hörselskada är så likartade att det motiverar en schablonersättning. HRF delar inte den uppfattningen.

Saker som olika avgifter för hörselvård och hjälpmedel i olika delar av landet, olika behov av personligt stöd, olika behov av anpassning av bostad och beroende på om hörhjälpmedel erhålls via Försäkringskassan eller landstinget eller behöver inköpas privat gör att de kostnader som uppkommer kan variera kraftigt från person till person. Ett schablonbelopp leder därför till att vissa personer inte får en rimlig kostnadstäckning, medan andra får ett bidrag som överstiger de reella kostnaderna. De kostnader som uppkommer kan också variera under olika faser av livet, inte heller detta tar ett schablonbelopp hänsyn till.

De kostnadsområden som föreslås ge rätt till merkostnadsersättning är enligt HRF väl valda och ger en heltäckande ram för vad som krävs för att hörselskadade ska erhålla levnadsvillkor jämförbara med andra. I tidigare utredningsförslag fanns emellertid också förslag om att ge Konsumentverket uppdrag att för Försäkringskassans räkning utarbeta ett vägledande material om vad som inom de olika områdena är att betrakta som normala kostnader. Detta förslag återfinns inte i proposition, utan regeringen avser att återkomma i frågan.

Enligt HRF är det viktigt att ett sådant underlag tas fram i dialog med funktionshindersrörelsen. Den grundhållning som finns i förslaget till ämnesområden som ska ge rätt till merkostnadsersättning får inte undermineras av okunnighet och orättvis oginhet på detaljnivå.

Enkla och generösa riktlinjer för vad som ska ge rätt till merkostnadsersättning är också viktigt för att systemet ska bli kostnadseffektivt och rättvist. Många och snåriga detaljregler leder till höga administrationskostnader och ökar risken att Försäkringskassans bedömning av vad som ska ge rätt till ersättning kan komma att bedömas olika mellan personer med samma behov.

HRF fäster också mycket stor vikt vid beskedet att de personer som idag har handikappersättning i form av ett schablonbidrag behåller den i samma form, i samma omfattning och enligt samma regelverk som tidigare. Det är viktigt att detta

löfte respekteras fullt ut. Många hörselskadade, ofta äldre, har sedan länge inrättat sina liv och sitt behov av stöd efter den nuvarande handikappersättningen. De måste kunna känna sig trygga och inte kastas in i den osäkerhet som ett förändrat understöd skulle medföra.

Vänliga hälsningar
Hörselskadades Riksförbund

Mattias Lundekvam, förbundsordförande